Sajtóközlemény

MAZARS: EU vagy aú?

Vonakodva követi a NAV az uniós áfaellenőrzési joggyakorlatot

- ***A NAV útmutatója elviekben a jóhiszemű vállalkozásokat védi, a gyakorlat azonban mást mutat***
- ***Az adóhatóság sok esetben jogtalanul korlátozza az adólevonási jogot***
- ***A magyar cégek az európai szabályozás és precedensjog átvételében bízhatnak***
- ***Az adólevonási jog főszabály szerint nem korlátozható; a rosszhiszeműség bizonyítási terhe az adóhatóságra hárul***
- ***A hazai vállalkozások még ma is vonakodnak élni a jogorvoslati lehetőségekkel az adóhatósággal szemben***

2016. július 14., Budapest – Bátrabban kellene élniük a vállalkozásoknak a jogorvoslati lehetőségekkel az adóhatósággal szemben – áll a MAZARS legfrissebb áfa-összefoglalójában. Az adóhatóságnak a hazai áfaszabályozás mellett az uniós direktívákat és az Európai Unió Bíróságának döntéseit is figyelembe kellene vennie. A jó irányba tett bátortalan lépések mellett azonban a NAV továbbra is folytatja vitatható gyakorlatát: nem egy esetben összemossa a tisztességesen eljáró adózót és a vele szerződő tisztességtelen felet. A jogsértő határozatokba Magyarországon sem kell beletörődni: ha valós az ügylet és jogszabályszerű a számla, élni kell az áfavisszatérítés jogával.

Az adóhivatal határozottan igyekszik fellépni az áfacsaló vállalkozások ellen, időnként azonban **olyan ügyletekben is adócsalásban való tudatos részvételt állapít meg, mely helyzetben az adózók vétlenek**, vagy csak nem jártak el kellő körültekintéssel – hívja fel a figyelmet **a MAZARS nemzetközi adótanácsadó és könyvvizsgáló vállalat legújabb elemzésében.**

A tét nagy. Az áfából származó bevétel hazánk költségvetésében is az egyik legjelentősebb tétel, az elmúlt években az összes bevétel 26-34%-a származott a forgalmi adóból. Ez **2015-ben** 26,6% volt, azaz **3 285 milliárd Ft** bevételt jelentett. Magyarországé a kétes dicsőség az EU legmagasabb általános áfakulcsával, de az áfa mértéke az Unióban mindenütt komoly adóterhelést jelent, annak elcsalása széles körben megmozgatja a szürke- és feketegazdaság szereplőit.

„Az adócsalásokból eredő adóhiány, ezen belül a meg nem fizetett, vagy a jogosulatlanul levont, illetve visszaigényelt áfa jelentős károkat okoz a költségvetésnek. A NAV ezért kiemelt területként határozta meg a nemzetközi értékesítési láncolatok és az ezekhez kapcsolható adócsaló struktúrák felderítését, gyakran nemzetközi együttműködés keretében. Az adóhatósági vizsgálatok több mint fele kizárólag áfa adónemet érint” – mondta el **Szmicsek Sándor, a Mazars adópartnere.**

Ha vágják a fát, hullik a forgács

Az adóhatóság célja érthető ugyan, de az már elfogadhatatlan, hogy sok jóhiszeműen eljáró cég is az adócsalók listájára kerül. Az elmúlt években **gyakorivá vált például az az eset, amikor egy kereskedelemmel foglalkozó vállalat láncügyletben vesz részt, azonban a láncolatról utólag kiderül, hogy szervezett körhintacsalást valósít meg. A NAV sok esetben a tényleges áfacsaló helyett a vétlen számlabefogadónál korlátozza az áfalevonási jogot.**

A MAZARS tanulmánya megállapítja: a nemzetközi láncolatok valódi természetét tisztázó adóhatósági vizsgálatok gyakran kétes eredménnyel zárulnak, a NAV beazonosítja a láncolat szervezőjét és haszonélvezőjét, de mivel ezek a cégek időközben már eltűntek, **az adóelkerülésre felállított fiktív láncolat valamennyi szereplőjét (beleértve a jóhiszemű, megtévesztett adózókat is) azonosan bírálja el, jogszerűtlennek minősítve az áfa levonását.**

Változást hoz-e az európai joggyakorlat?

Az adólevonási jogot az adóvizsgálatok számtalan különböző érv alapján támadják, az esetek többségében kizárólag a hazai áfaszabályozásra hivatkozással.

*„Hangsúlyozni kell azonban, hogy **mivel az áfa harmonizált az Európai Unióban, ismerni kell a vonatkozó uniós irányelv szabályait, és emellett különösen nagy jelentőséggel bírnak az Európai Unió Bíróságának korábbi ítéletei, az esetjog is”*** **– emelte ki Szmicsek Sándor.**

A **precedensjog szerepe** a magyar jogalkalmazásban is egyértelmű: a Bíróság korábban hozott döntéseit figyelembe kell venni, azokkal ellentétes megállapítás, döntés nem születhet a tagállami jogalkalmazásban sem.

A Bíróság az OPTIGEN, FULCRUM ÉS BOND HOUSE ÜGYBEN hozott ítéletében fogalmazta meg először **a tudattartalom vizsgálatára** vonatkozó alapelvét. A körhintacsalás vétlen szereplőit felmentő ügyben a Bíróság kimondta, hogy **minden egyes ügyletet önállóan kell vizsgálni,** és a korábbi vagy későbbi események nem változtatnak az értékesítési lánc részét képező egyes ügyletek jellegén.

Az EU Bírósága azt is egyértelművé tette, hogy **a levonási jog csak akkor tagadható meg, ha objektív körülmények alapján bizonyítást nyer, hogy az érintett adóalany tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy az eladó** az értékesítési láncban korábban közreműködő gazdasági szereplő által elkövetett **adócsalásban vesz részt.** (MAHAGÉBEN ÉS DÁVID ÜGY)

Egy másik esetben a Bíróság leszögezte, hogy az a tény, miszerint **az adott szolgáltatást ténylegesen nem a számlákon szereplő szolgáltató vagy alvállalkozója teljesítette, önmagában nem elegendő a levonási jog kizárásához.** (MAKS PEN ÜGY)

A PPUH STEHCEMP ÜGYBEN hozott határozatában a **Bíróság tovább finomította a levonási jog érvényesítését, amelyhez négy feltételnek kell teljesülnie:**

- a levonásban érdekelt fél adóalany legyen,
- a levonási jog keletkezését megalapozó termékeket és szolgáltatásokat az adóalany utóbb adóköteles tevékenységéhez használja fel,
- e termékeket és szolgáltatásokat előbb más adóalany értékesítse, illetve nyújtsa;

- emellett pedig a levonási jog formai követelményeit is teljesíteni kell: a számlának meg kell felelnie az irányelvben meghatározott adattartalmi előírásoknak.

A felsorolt esetekből körvonalazódik **az Európai Unió Bíróságának levonási jogra vonatkozó szemlélete:**

- A levonási jog főszabály szerint **nem korlátozható.**
- A precedensértékű ítéletek felsorolják azokat a **tényeket**, amelyek **önmagukban nem befolyásolják az áfa levonhatóságát** (pl. az érintett termékek korábbi vagy későbbi értékesítését terhelő héát nem fizették be az államkincstárba).
- A levonási jog kizárólag visszaélés esetén, **az adóhatóság objektív bizonyítása mellett** tagadható meg.
- Az **ügyleteket önállóan kell vizsgálni** – a láncban más adóalanyok csalási szándéka miatt az ügyletre nem lehet „nem gazdasági tevékenységként" megállapítást tenni.
- A **partner ellenőrzésének feladata nem követelhető meg** általános jelleggel az adóalanytól.
- A nem létező gazdasági szereplő által kibocsátott **számla** ténye nem elégséges a levonási jog megtagadásához.

A NAV novemberben kiadott 3010/2015. számú útmutatója *az áthárított forgalmi adóra vonatkozó levonási jog érvényesítéséről* elviekben már érvényesíti az EU Bíróság vonatkozó döntéseit, így **az adóalany tudattartalmának vizsgálatára vonatkozó alapelvet.** Az útmutató **a bírósági döntéseket követve leszögezi, hogy az adólevonási jog főszabály szerint nem korlátozható**: ha az ügylet teljesült és a számla megfelel a jogszabályi előírásoknak, úgy az adóalany jogában áll az általa fizetendő áfából levonni a beszerzett árukat és igénybe vett szolgáltatásokat terhelő előzetesen felszámított adót.

Az adólevonási jog csak akkor tagadható meg, ha a láncolatban bizonyíthatóan adókijátszás történt, és erről a számlabefogadó is tudott, illetve tudhatott - hangsúlyozza elemzésében a MAZARS nemzetközi adótanácsadó vállalat. Amennyiben a gazdasági esemény létrejötte, vagy a bizonylat hitelessége megkérdőjelezhető, az adóhatóság bizonyítási eljárás keretében köteles a tényállás tisztázására. Vagyis az adólevonás az adóalany alapvető joga, nem korlátozható mindaddig, míg az adóhatóság kétséget kizáróan bizonyítani nem tudja, hogy az adózó aktívan és tudatosan részt vett a csalásban. **A csalárd magatartást az adóhatóságnak kell bizonyítania.**

Mit ér a szabály, ha az adóhatóság rosszhiszeműen jár el?

Egyértelműnek tűnne tehát, hogy egy jogügyletet a szerződő feleknél egyformán kell értelmezni. Mit tehetünk azonban akkor, ha a jóhiszemű adózót védő jogszabályt az adóhatóság rosszhiszeműen értelmezi?

2015-ben került be Az adózás rendjéről szóló törvény alapelvei közé az az új rendelkezés, amely az adózó védelmét szolgálja az adóhatósággal szemben: *„ugyanazt a vizsgálattal érintett és már minősített jogviszonyt az adóhatóság nem minősítheti adózónként eltérően*".

A jogszabályban rögzített alapelv célja egyrészt az, hogy az adóhatóság ne juthasson eltérő megállapításra olyan ügyletek esetén, ahol a szerződést korábban már véleményezte. Másrészt az idézett alapelv csupán **ugyanazon jogviszonynak a két szerződő félnél történő eltérő minősítését zárja ki**, de nem jelenti azt, hogy az egyik szerződő félnek a jogviszonnyal kapcsolatos szabálytalansága, rosszhiszeműsége miatt a másik fél automatikusan elmarasztalható lenne.

Az adóhatóság viszont – meglehetősen sajátságosan – **a jóhiszeműen eljáró adózó kárára értelmezi azt a rendelkezést, amely szerint a szerződő feleknél ugyanúgy kell értelmezni az adott jogügyletet.**

Mi történik, ha egy jogkövető, jóhiszeműen eljáró vállalkozás egy adócsalásra törekvő céggel köt szerződést? **Az adóhatóság meghökkentő gyakorlata az ilyen korrekt vállalkozásokat az adócsalókkal azonosan ítéli meg.**

Számtalan **példát** találunk a NAV jogszabályszerűtlen és rosszhiszemű eljárására. Az adóhatóság ugyanazt a jogviszonyt nem minősítheti az egyik fél esetében munkaviszonynak, a másik fél esetében pedig vállalkozási viszonynak. Elfogadhatatlan a kiterjesztő jogértelmezés az operatív és a pénzügyi lízing, továbbá az egyenes, illetve fordított áfás ügyletek kapcsán is. A NAV a kapcsolódó vizsgálatok eredményét automatikusan átemelve állapít meg adóhiányt az adózók terhére, a másik félnél lefolytatott kapcsolódó vizsgálat anyagát kész tényként kezeli.

Ez a gyakorlat a törvény betűjével és szellemével is szembe megy, hiszen **az adóhatóság köteles az adózóra nézve hátrányos megállapításokat objektív módon, tényszerűen bizonyítani.** Nem lehet egy másik (a láncolatban korábbi vagy későbbi) szerződéses jogviszonyra vonatkozó megállapítást hivatalból ugyanolyan formában figyelembe venni a következő, különálló szerződéses jogviszony megítélésénél.

„A vállalkozásoknak sokkal bátrabban kellene élniük fellebbezési jogukkal" – vonta le a következtetést **Szmicsek Sándor, a Mazars adópartnere. Hozzátette:** *„A jogszerűtlen, uniós gyakorlattal ellenkező adóhatósági döntések megtámadhatóak. A hazai cégek vonakodnak jogorvoslattal élni, mert tartanak az eljárás költségeitől és élnek a régi beidegződések, miszerint csak a hatóságnak lehet igaza. Ezen változtatni kell."*

Az Európai Bíróság döntéseire hivatkozva **sok esetben megállapítható, hogy az adóhatóság eljárása jogszerűtlen**, megállapításai objektív körülményekkel nem alátámaszthatók, ezáltal vitatható az elmarasztaló adóhatósági határozat. **Szmicsek Sándor felhívta az adózók figyelmét:** *"Ne féljünk a megállapításokat megkérdőjelezni, és a jogorvoslati lehetőségeket igénybe venni!"*

***

A MAZARS világszerte
A MAZARS egy nemzetközi, integrált és független szervezet, amely a világ 77 országában 17 000 szakemberrel dolgozik a könyvvizsgálat, a számviteli tanácsadás, az adó-, a jogi és a tranzakciós szolgáltatások, valamint a pénzügyi outsourcing területén.

A MAZARS Magyarországon / www.mazars.hu
A MAZARS 1991 augusztusában nyitotta meg magyarországi irodáját azzal a céllal, hogy segítse francia ügyfelei letelepedését Kelet-Közép-Európában. Azóta a MAZARS hazai ügyfélköre számos nemzetközi és magyar vállalkozással bővült, a vállalat pedig a magasan képzett 110 szakemberével jelenleg az ötödik legnagyobb könyvvizsgáló cég a hazai piacon.

<u>További információ:</u>
Oláh Péter ügyvezető
PR-ego Kommunikációs Ügynökség
Tel.: + 36 30 500-5221
e-mail: olah.peter@publicrelations.hu